

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

DESPRÉS DELS LLIBRES DE POEMES 'LA MARE QUE ET RENYAVA ERA UN ROBOT' I 'CONILL DE GÀBIA', ANNA BALLBONA (MONTMELÓ, 1980) VA SER FINALISTA DEL PREMI LLIBRES ANAGRAMA AMB 'JOYCE I LES GALLINES' (2016). ARA L'HA GUANYAT AMB 'NO SOC AQUÍ'

L'estranyesa d'una dona feréstega

PERE ANTONI PONS

Simplificant-ho molt, es podria dir que, d'una banda, hi ha les novel·les que es proposen atrapar els lectors presentant-los un món, uns personatges i un argument basats en els tipus de relacions que aquests personatges mantenen entre ells, i que, de l'altra banda, hi ha les novel·les que aspiren a atrapar els lectors mitjançant la força persuasiva d'una veu i mitjançant el caràcter humà i la biografia que s'expressen i prenen forma a través d'aquesta veu. (Ja he dit que simplificava: una classificació tan esquemàtica pot ser esbudellada amb tantes ampliacions, matisos, notes al peu i esmenes com convingui.)

Sigui com sigui, és evident que tot el pes de *No soc aquí*, la segona novel·la de la també poeta i periodista Anna Ballbona, guardonada amb

el Premi Llibres Anagrama de Novel·la 2020, recau sobretot en el doll verbal i l'esquerpa singularitat de la veu de la protagonista i narradora.

La Mila és una dona en la quarantena curta que, immersa en la incertesa d'un present expectant (està embarrassada de pocs mesos), decideix fer balanç per escrit de la seva vida: rememora els orígens familiars (pouant en la pròpia memòria, remenant calaixos i remirant àlbums fotogràfics), recupera personatges que han estat importants per a ella i reconstrueix la trajectòria –ni massa grisa ni massa novel·lesca– que l'ha duta fins on és. Les raons de la Mila per escriure aquestes notes són les ganes d'endregar els records i de tranquil·litzar-se davant d'un futur imprevisible (la maternitat canviarà moltes coses) i, sobretot, l'ànsia per mirar d'entendre la sensació d'estranyesa que sempre l'ha acompanyada arreu.

Aquest últim aspecte és central i ja ve marcat pel títol, *No soc aquí*, el qual denota deficiència, incomoditat, conflicte i, fins i tot, una autopercepció incompleta i problemàtica. Tot ve del lloc on la Mila ha nascut –en una ciutat a tocar de Barcelona, en un "barri encaixonat entre una autopista, un cementiri i un polígon industrial"– i de la família que l'ha criada i l'ha ajudada a créixer. Són un món i una família que, durant la infantesa i l'adolescència de la Mila als anys 80 i 90, encara no havien patit el trauma cultural d'una transformació que va convertir en poc temps un món de camps i de pagesos en un espai urbà, ple de fàbriques i polígons.

La descripció que la Mila fa d'aquest món mesclat, de pagesos que han vist com en un tres i no res el seu paisatge i el seu estil de vida eren arrasats i suplantats per un paisatge

NO SOC AQUÍ
ANNA BALLBONA
ANAGRAMA
224 PÀG. / 18,90 €

i un estil de vida absolutament diferents, és un dels punts forts de la novel·la. És un món en què encara sobreviuen una memòria, uns costums, unes maneres de fer i una cosmovisió atàvica –la família de la Mila té per costum visitar "un guaridor" que els dona consells amb la seva saviesa ancestral d'estar per casa–, però que, alhora, en un entorn de ciment i de duresa industrial, se saben conscientment extemporanis, absurds i terminals. Lúcida i hàbil, Ballbona evita en tot moment que el discurs de la Mila caigui en cap mena de romanticisme, ni rural ni proletari. Al contrari: fa que en aquest origen escindit hi hagi la font del seu malestar –és una desclassada que detesta "l'entramat del quedar bé, del façanisme professional"– i, alhora, el nucli inexpugnable de la seva personalitat, que a la fi acaba assumint, en un itinerari íntim i vital que té connexions clares amb el de l'heroïna homònima de Víctor Català.

La decisió de carregar tot el pes de la narració en la veu de la Mila –amb l'excepció d'un epíleg que, astutament, amplia el focus– fa que l'estructura global de la novel·la prengui la forma d'una pura acumulació d'episodis, descripcions i excursions: la relació amb els pares, el despertar del sexe, els estudis a Barcelona, l'Erasmus a París, la feina en una editorial de llibres de text... Això implica que certs passatges poden fer-se més feixucs o resultar més prolixos que d'altres. En conjunt, però, Ballbona sap mantenir la tensió i travar-ho tot amb intel·ligència i, sobretot, amb el nervi feréstec d'una prosa viva. És una prosa que es nota treballada fins a l'extenuació però que sempre està al servei de l'exploració i l'expressió d'un caràcter únic, rar i ric. ♦♦

BALLBONA EVITA EN TOT MOMENT QUE EL DISCURS DE LA MILA, NARRADORA DE 'NO SOC AQUÍ', CAIGUI EN CAP MENA DE ROMANTICISME, NI RURAL NI PROLETARI

FRANCESC MELCION

La poesia és el pa que es regala (quan ja no queda pa)

VÍCTOR OBIOLS

Ara que està de moda, imaginem una ucronia: som a l'any 2300 i una humanitat supervivent ha patit un cataclisme digital que l'ha deixat sense cap registre audiovisual del passat. Resta, això sí, la literatura esportiva, els diaris que comentaven els partits de futbol. Un expert en animació 3D, obsedit per la figura de Messi, es proposa reproduir les jugades de l'argentí a partir de les descripcions que en fan els periodistes. Novel·listes sense tema: us el regalo! Doncs bé, el que es proposa (i reïx meravellosament!) Eduard Sanahuja Yll és bastant semblant a això, però en poesia: s'inventa uns *Calvi carmina*

que la transmissió escrita ens ha arribat. Només indirectament, gràcies a les mencions que en fa en alguns poemes el seu amic Catul, el gran poeta cap de colla dels anomenats *neoterói*, i algunes engrunes de versos esparsos, podem conjecturar com era la poesia de Calvus. Crear una obra gairebé *ex nihilo* no és cosa que pugui escometre qualsevol. Curiosament ha coincidit en el temps amb una obreta deliciosa en què es fa una operació similar, el *Tot Abulcàssim* de Jordi Cornudella, en què s'inspira en aquest "empaitallunes" (sí, com Li Bai!) del món andalusí.

La bona poesia és feta de troballes i versos memorables. Ara ja no en diem mestres en gai saber sinó, simplement, poetes que en saben un niu. Per posar un exemple (els poemes de Calvus en van plens), la força esmolada d'una sàtira eficaç només la pot generar un poeta experimentat en la vida, i en l'ús hàbil i imaginatiu de la llengua. En el satirista hi ha una qualitat moral superior, la de l'home bo que sap que la justícia suprema es fa amb la intel·ligència del blasme i el sarcasme de l'enginy verbal (no amb la presó i l'execució sumaríssima). "Paraula pura raça", en diu Sanahuja Yll. I ha de tenir,

ARA

POEMES DE CALVUS
A CURA D'EDUARD SANAHUJA YLL
TANIT
80 PÀG. / 14 €

tanmateix, el desvergonyiment català, l'orgull de l'infant terrible. Lluny de fullaques retòriques (a voltes tan ridículament antiretòriques) és reconfortant saber que encara hi ha poetes que no s'estan per punyetes, i no fan, justament, un exercici d'*imitatio* acadèmic i avorrit. Sanahuja Yll és un Catul contemporani que fa llenques de vida en vers. L'edició de Tanit, impecable. Llàstima que s'hagin intervertit dues lletres (en el pròleg i en el poema VI) en compondre el nom del gran líric grec arcaic, Alcman. Quin goig de llibre, exhilarant i savi! Proveïdor de felicitat. I tot el que ens ha quedat al pap! Com es diu vulgarment, si la poesia catalana no tingués un Eduard Sanahuja Yll, l'hauria d'inventar. Altament recomanable. ♦♦